

OBSAH

I. S PODZIMEM DO ŠKOLY

Jiří Havel: Září	3
Klára Trnková: Žertovná pořekadla	3
Jeff Kinney: Z deníku malého poseroutky	4
Jan Brzechwa: Inkoust a křída	8
Jill Murphyová: Není škola jako škola	8
Josef Kainar: Malíř jménem Podzimek	11
Martin Bestajovský: Vinobraní	12
Podzimní pranostiky	13
Ivona Březinová: Podzim	14
Podzimní obraz	14
Svatý Václave	15
Ivana Pecháčková: Pověst o Blaníku	15
Eva Trnková: Svatováclavská koruna	16
Zdeněk Adla: Proč se javor na podzim červená	16
Klára Trnková: Posvícení	17
Pavel Dobeš: Papíroví draci	18
Robert Ehrmann: Svátek Simchas Tóra	19
Jan Čarek: Listopad	20
Jaromír František Palme: Dostal jsem tě, Divoký Bille!	21
Pavel Šrut: Píseň o moři	22
Eva Tinková: Svátek Všech svatých	23
Wabi Daněk: Píseň, co mě učil listopad	23

II. JSME SOUČÁSTÍ VESMÍRU

Jane Elliotová – Colin King: Z dějin naší Země	24
Renáta Fučíková: Církevní pojetí vzniku světa	26
Josef Václav Sládek: Slunce na západě	28
Eva Klímová: Atletické závody kolem Slunce	28
Jitka Petrželová: Výlet na Měsíc	30
Eva Rechlinová: Právě	31
Lucy a Stephen Hawkingovi: Za dveřmi Marsu	32
Jarek Nohavica: Kometa	34
Philip Reeve: Cesta k Hvězdonoši	34
Jiří Žáček: Jarmareční píseň na počest prvních vzduchoplavců	37

III. MÍSTO, KDE ŽIJEME

Michal Černík: Vzpomínka na pravěké doby	38
Pavel Feisinger: Človíčková dobrodružství	38
Marie Hrušková: Žižkův dub	39
Jaromír Tomeček: Doma je doma	41
Zdeněk Kukul: Óda na žulu	42
Krása – krásný – kras	43
František Nepil: Karel IV.	44
Martina Drijverová: Pes v době velkých vynálezů	46
Peter Hacks: O smutném životě rytíře Sýce z Havranic	48
Kamil Bednář: Jak hořelo Národní divadlo	49
Zdeněk Marat, Zdeněk Borovec: Má malá zem	51

IV. VLÁDA ZIMY

Michal Bystrov: Příklad zimy	52
Zimní pranostiky	52
Zdeněk Svěrák: Prosinec	53
Jarek Nohavica: Ladovská zima	53
Ludmila Ladýřová: Sv. Mikuláš	54
Michal Černík: Co víme o čertovi	55
Zbyněk Malinský: Jak sněhulák zatoužil po vzdělání	56
Miloš Kratochvíl: Dopis Ježíškovi	58
Martina Drijverová: Narodil se Ježíšek	58
René Goscinny: Mikulášovy Vánoce	60
František Halas: Jak přišla hrdlička k pásku	63
Jiří Skalický, Jiří Stránský: O panu Burýškově	64
Dagmar Šottnerová: Masopust	66
Masky z papírových sáčků	66
Miloslav Švandrlík: Nebezpečí lavin	67

V. CESTY POHÁDEK, BAJEK A BÁJÍ

Rudyard Kipling: Jak přišel nosorožec ke své kůži	70
Karel Jaromír Erben: Zlatý kolovrat	72
Jiří Černý, Pavel Zátka: Jak se stařeček stal léčitелеm	72
Martina Drijverová: Malinový král (finská pohádka)	74
Krásný hlas (argentinská pohádka)	75
Kouzelný džbán (vietnamská pohádka)	76

Milena Hübschmannová: Ďábelské listí (romská hádanka)	78
Pavel Šrut: Vašnosta všech vašnostů (irská pohádka)	79
Leo Pavlát: Proč mají Židé zvláštní kalendář (židovský příběh)	80
Jiří Voskovec, Jan Werich: Ezop a brabenec	82
Pavel Šrut: Komár, lev a pavouk (Ezopova bajka)	82
Zdeněk Kriebel: O ševci a bleše	83
Roald Dahl: Popletený obr Dobr	84
Eduard Petiška: Odysseus a Kyklop Polyfemos	86
Alois Mikulka: O Šípkové Růženě	89
Jiří Suchý: Polednice	91

VI. BYLY ČASY, BYLY

Larry Verstraete: Příliš plná vana	92
Marta Šrámková: Založení hradu Veveří	94
Dagmar Štětínová: O Vyšším Brodě	95
Hana Doskočilová: Pověst o pražském golemovi	97
Oldřich Sirovátka: Stůl Komenského	98
Eva Semotanová: O škole	99
Roman Ferstl: Švédové před Brnem	100
Kamil Bednář: Psohlavci	102
Oldřich Sirovátka: Milosrdenství	105
Jiří Suchý: Jo to jsem ještě žil	107
Martin Pitro: Zlatý medailista Frantík Pepík	108

VII. JARNÍ ZVYKY, TRADICE A SVÁTKY

Martina Drijverová: Jaro	110
Tatjana Šišková: Hádanky	110
Svatopluk Hrnčíř: Lesní studánka	111
Jarní pranostiky	112
Miloslav Bureš: Otvírání studánek	113
Tatjana Šišková: Voda na sedm způsobů	114
Martina Drijverová: Ukřižování a zmrtvýchvstání Božího syna	114
Jiří Žáček: Romance o Josefu Ladovi	116
Oldřich Šuleř: Pověst o Radhošti	117
Josef Lada: Jak jsme pálili čarodějnice	118
Jaroslav Seifert: První dopis mamince	120

Dagmar Šottnerová: Den matek	120
Miloš Kratochvíl: O májovém deštičku	121
Jiří Jilík: Pověst o zajetí knížete Viktorina	122

VIII. JEJICH VELIČENSTVA KLUCI A HOLKY

Kamila Sojková: Janíček	124
Jacqueline Wilsonová: Cesta k novému domovu	128
Jiří Žáček: Hledám tátu	131
Markéta Zinnerová: Evička	132
Zdeněk Svěrák: Neopouštěj	134
Eva Bernardinová: Ztracený míč	135
Alena Vostrá: Ano, mocný sultáne	137
Erich Kästner: Začarovaný telefon	139
Karen Levine: Příběh Hany	140
Betty MacDonaldová, Anne MacDonaldová Canhamová: Léčení špagetismu .	142
Pavel Šrut: Pidilidi	144
Malika Ferdjoukhová: Jak jsme tátovi vybrali nevěstu	145
Zdeňka Bezděková: Buď a nebo	147
Jiří Suchý: Tulipán	149
Jiří Kahoun: Sloh je sloh	150

IX. CESTY ZA DOBRODRUŽSTVÍM

Thomas Brezina: Škola hrůzy	152
Enid Blytonová: Kdo je ve věži?	154
Astrid Lindgrenová: Bezcitný vyděrač	157
Renée Hollerová: Otrávená kočka	159
Robert Louis Stevenson: Muž na ostrově	162
Rudyard Kipling: Šér Chánův konec	164
Daniel Defoe (vypravuje Josef V. Pleva): Pátek	167
Emanuel Frynta: Velryby	169
Tygr	169
Ursel Schefflerová: Růžový hroch	170

X. PRÁZDNINY NA OBZORU

Jindřich Balík: Víte, co je léto?	172
Letní pranostiky	172
Jaroslav Seifert: Rozhovor	173

Iva Procházková: Nevypočitatelný osel	174
Ondřej Sekora: Jak byla naše třída v zoo	176
Vojtěch Steklač: Jak je těžké vybrat si správné povolání	178
Josef Brukner: Lesní zpěvy	180
Jak namalovat ptactvo lesní	181
Jiří Holub: Jak jsme byli po škole	182
Zašmodrchaný kvíz	184
Jiří Havel: Puňťa, povedený pes pana Pivoňky	185
René Goscinny: Jedeme na prázdniny	186
Ladislav Dvořák: Hravý pes	188
Jitka Vestfálová: Ahoj, léto!	188
Slovníček literárních pojmů	189
Jmenný rejstřík ilustrátorů	190

Zvláštní poděkování za vstřícnost a pomoc při výběru využitelných knih patří Knihovně Jiřího Mahena v Brně, jmenovitě paní Mgr. Heleně Selucké, vedoucí oddělení Dětské knihovny, a knihovnici Bc. Lucii Dymáčkové.

Čítanka byla zpracována jako soubor autorských děl určený k vyučovacímu účelům, a to zejména k výuce čtení, literární, výtvarné a estetické výchovy. Pro objasnění jejího obsahu byla v čítance použita výtvarná díla, která se zařazenými díly literárními tvoří zvykově nedílný celek.

Některé texty zde uvedené byly vzhledem k vyučovacímu účelům a omezeným rozsahovým možnostem čítanky zkráceny. Pravopis byl upraven podle nejnovějších pravidel českého pravopisu platných od roku 1993.